

Position paper t.b.v. het Rondetafelgesprek Vaste Kamercommissie JenV d.d. 25 oktober 2023

De stijgende cijfers van agressie en intimidatie tegen politiek ambtsdragers zijn u als het goed is bekend: uit de monitor Integriteit en Veiligheid van 2022 bleek dat 49% van de politieke ambtsdragers met een vorm van agressie te maken kreeg ten opzichte van 23% in 2014. Een ongeloofelijk sterke stijging waar nog geen kentering in te zien lijkt.

De aanleidingen van agressie zijn breed. Bedreigingen en intimidatie kunnen te maken hebben met oplopende emoties of frustraties, maar worden ook doelbewust gebruikt. Burgemeesters nemen bijvoorbeeld steeds vaker ingrijpende besluiten in de strijd tegen de georganiseerde misdaad. Denk bijvoorbeeld aan het sluiten van panden in het kader van de Opiumwet. In sommige situaties bestaat onder politieke ambtsdragers dan ook de overtuiging of het vermoeden dat iemand uit de georganiseerde misdaad achter de agressie of bedreiging zit.

Het Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur (OTWB) geeft sinds enkele jaren steun en advies aan burgemeesters, wethouders, raadsleden, Statenleden, gedeputeerden en CdK's die geconfronteerd worden met agressie of intimidatie. Bedreigde bestuurders kunnen voor steun en advies contact opnemen via de crisislijn van het OTWB of worden zelf rechtstreeks benaderd door het OTWB als er in de media melding wordt gemaakt van een incident.

OTWB On Tour in gemeenten en provincies

Naast bovengenoemde taak heeft het OTWB sinds 2022 ook de opdracht om activiteiten aan de *preventieve* kant op te zetten, met als doel:

- het onderwerp agressie en intimidatie in gemeenten bespreekbaar te maken;
- de opvang, steun en opvolging (bijv. door een stopgesprek) in de eigen gemeente te stimuleren (bijv. via een meldings- op agressieprotocol); en
- de melding en/of aangifte van agressie en intimidatie te bevorderen;

Om dit te bewerkstellen biedt het OTWB sinds ruim een jaar een 'avondvullend' programma aan gemeenten en provincies die aan de slag willen met het onderwerp agressie en intimidatie. Met steun van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties maken we in drie jaar tijd (2022-2024) een tour door het land, met als doel in zoveel mogelijk gemeenten en provincies zo'n informatie- en bewustwordingsprogramma te organiseren, waarbij 'het goede gesprek' centraal staat. Eén van de trainers die wij daarvoor inzetten is het Instituut KCB van Caroline Koetsenruijter, hier ook aanwezig vandaag.

Sinds de start van OTWB On Tour (januari 2022) tot nu, zijn 244 van de 342 gemeenten en

alle provincies per brief benaderd. Op dit moment is bij 129 gemeenten een voorbereidend gesprek ingepland (geweest). In 43 gemeenten heeft daadwerkelijk een raads-/en collegebijeenkomst plaatsgevonden c.q. is een bijeenkomst ingepland. Bij negen provincies heeft een verkennend gesprek plaatsgevonden met de commissaris van de Koning en de Statengriffier. De inzet is dat we voor het einde van de subsidieperiode (dec 2024) in meer dan de helft van de gemeenten en bij alle provincies een fysieke bijeenkomst hebben gehad over dit onderwerp.

Deze avonden worden zeer goed ontvangen en laten ook de noodzaak zien van het programma. Regelmatig zien we tijdens deze avonden dat raads- en collegeleden/Statenleden voor het eerst durven te spreken over wat hen is overkomen.

We hopen dat we dit programma ook na 2024 mogen voortzetten om uiteindelijk alle gemeenten en provincies te kunnen bedienen.

Met een bijeenkomst in elke gemeente/provincie zijn we er echter nog lang niet. In gemeenten/provincies is nog veel werk te doen om te zorgen dat het thema waar we het vandaag over hebben, een vast onderdeel van beleid en gesprek is, dat bestuurders en volksvertegenwoordigers zich vrij voelen om incidenten te melden en te bespreken. Dat er intern actie wordt ondernomen, bijvoorbeeld door een stopgesprek met de agressor. En vooral dat er in elke gemeente/provincie goede (collegiale) opvang en nazorg voorhanden is. Want **sociale steun en erkenning** zijn cruciaal om ervoor te zorgen dat ambtsdragers een ingrijpende gebeurtenis kunnen verwerken.

Wij pleiten dus voor **blijvende aandacht en financiering** van bewustwordingsprogramma's en nazorgtrainingen. Want de werking van onze democratie lijdt onder agressie en intimidatie van politiek ambtsdragers.

Wie zitten er in het Ondersteuningsteam?

Het Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur (OTWB) is onderdeel van het Netwerk Weerbaar Bestuur. In het OTWB participeren: de Wethoudersvereniging, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, Statenlidnu, de Vereniging van Griffiers en het Nederlands Genootschap van Burgemeesters. De activiteiten van het OTWB worden gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.